

Čís. 3729.

Zákon o potravinách byl vydán i k ochraně osob neznalých, povrchně pozorujících, ba i lehkomyšlně jednajících při uzavření smlouvy. Platí jako pravidlo, že prodávající sám jest odpovědným, prodává-li potraviny napodobené, padělané, zkažené nebo ve výživné hodnotě zhoršené.

Výjimku stanovenou v konečné větě § 11 čís. 4 zák. ze dne 16. ledna 1896, čís. 89 ř. zák. »leč by kupitel tento stav znal nebo patrně poznati musil« jest vykládati přísně. »Petrně« lze poznati jen do očí bijící vadu zboží, jeho jakost tak zřejmou, že ji musí poznati každý ihned při zcela povrchním zkoumání, aniž by bylo potřebí nějaké zkoušky (na př. ochutnáváním), nikoliv jen znalec; nepoznání takové do očí bijící vady musí býti založeno přímo na hrubé nedbalosti nabyvatele potravin.

O takovou nedbalost by šlo v případě dodávání odtučněného mléka do mlékárny jen, kdyby se mlékárna zavázala zkoumati zvláště každou jednotlivou dodávku, nikoliv, nebylo-li to pro velký provoz ani možné, zkoumalo-li se mléko jen v nepravidelných obdobích a většina dodávek musela se převzítí bez zkoušky.

Ani okolnost, že mlékárna platí mléko podle obsahu tuku, neopravňuje úsudek, že tento kupitel následkem své praxe jakost mléka znal nebo patrně poznati musil.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1929, Zm II 336/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Rozsudkem krajského soudu v Novém Jičíně jako soudu odvolacího ze dne 24. července 1928, jímž bylo vyhověno odvolání obžalované z odsuzujícího rozsudku okresního soudu ve Fulneku ze dne 11. května 1928, a obžalovaná byla zproštěna z obžaloby pro přestupek podle § 12 zák. o potrav., byl porušen zákon v ustanovení § 12 vzhledem k posl. větě § 11 čís. 4 zák. ze 16. ledna 1896, čís. 89 ř. zák. z roku 1897 a v ustanovení § 258 tr. ř.

Důvody:

Rozsudkem okresního soudu ve Fulneku ze dne 11. května 1928 byla obžalovaná uznána vinou přestupkem podle § 12 zák. ze 16. ledna 1896, čís. 89 ř. zák. z roku 1897. Soud zjistil, že podle posudku státního ústavu pro zkoumání potravin v Brně bylo mléko, jež obžalovaná dodala do mlékárny ve F., 20% odtučněno a vykazovalo jen 2.8% tučnosti; zjistil, že se mléko různých dodavatelů nezkoumá v mlékárně každý den, nýbrž asi 3 až 4krát měsíčně v pravidelných obdobích asi týdenních, načež se vypočítá měsíční průměr tuku a zapíše do knížek dodavatelů;

zjistil dále, že se do mlékárny ve F. dodává denně průměrem asi 8.000 litrů mléka, z nichž asi 5.000 litrů denně po smíchání se dodává hlavně do M. O. a ostatek se zpracuje na máslo a sýr, a že mlékárna platí dodané mléko podle množství a obsahu tuku, za 1% tuku 35 hal. Zodpovídání se obviněné, že by se sama poškozovala, kdyby dodávala mléko méněcenné, nepokládá soud za rozhodné, poněvadž, jest-li dodané mléko zředěno, zaplatí se za ně sice následkem menší tučnosti méně, ale zadržena tím způsobem smetana se může s prospěchem zužitkovati jinak. Soud má za to, že, poněvadž se mléko zkoumá v mlékárně v obdobích dosti pravidelných, dodavatel celkem bezpečně ví, kdy jeho mléko bude asi znovu zkoumáno, a že tudíž bezprostředně po provedeném zkoumání nemusí se o mléko starati. Podle názoru soudu má zaplacení mléka podle obsahu tuku význam pro posouzení otázky, zda není splněna skutková podstata podvodu, nikoliv pro řešení otázky, zda jest tu trestný čin podle zákona o potravinách. V této příčině rozhoduje podle názoru soudu vždy jen okolnost, že bylo prodáno mléko, které pozbylo na výživnosti, a že každou takovou dodávkou trpí i jakost ostatního mléka, s nímž se smísí dodané vadné mléko. To platí, jak má soud za to, zejména v souzeném případě, v němž z celkového množství každodenně dodaného a dohromady slitého mléka větší část — asi 5.000 litrů se dodává do M. O. První soud uznal, že jest povinností dodavatele mléka přesvědčiti se před jeho odesláním do mlékárny o jeho bezvadnost, a že to platí tím spíše v souzeném případě, v němž bylo zjištěno zředění 20%, jež by byla obžalovaná zajisté poznala, kdyby byla věnovala mléku jen trochu péče a pozornosti. Tím, že tak neučinila, dopustila se nedbalosti podle § 12 zák. o potravinách. První soud předpokládá, že vada mléka nebyla do očí bijící, jak by tomu muselo býti, by obžalovaná byla prosta viny podle § 11 čís. 4 zák. o potrav.

Proti tomuto rozsudku podala obžalovaná odvolání, v němž zejména tvrdila, že, třebas by mléko mělo menší obsah tuku, nemuselo ještě býti odtučněno, poněvadž množství tuku závisí i na řadě jiných činitelů; dále uplatňuje, že se zkoumání mléka v mlékárně neděje pravidelně, takže dodávající nemůže počítati s tím, že mléko nebude zkoumáno, a posléze, že odebrání mléka na zkoušku nebylo řádně předsevzato, ježto prý se mělo státi nejméně při 20 stupních tepla. Krajský jako odvolací soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 24. července 1928 vyhověl odvolání obžalované a osvobodil ji od obžaloby pro přestupek podle § 12 zák. o potrav. V důvodech zjistil odvolací soud celkem totéž, co prvý soudce, jen s tou odchylkou, že se mléko obžalovanou dodané zkoumalo v mlékárně sice každý týden, ale ne v určité dny, tedy ne pravidelně, že při těchto zkouškách mělo pravidelně tučnost od 3 do 3.5%, a že jen v souzeném případě v měsíci únoru jedenkrát bylo zjištěno, že mělo tuku jen 2.8%. Soud odvolací uváživ, že zkouška mléka byla provedena v únoru, že tučnost mléka je závislá na krmení dobytka a že rozličné okolnosti při chovu dobytka mohou přivoditi zmenšení obsahu tuku v mléce, tak že kolísavost obsahu tuku nelze nikdy zameziti, neuznal za prokázáno, že mléko musilo býti i v tomto případě odtučněno. Soud

odvolací osvobodil obžalovanou dále s odůvodněním, že, ježto se obžalované platilo mléko jen podle obsahu tuku a kupitel (tu mlékárna) následkem své praxe snadno musil poznati jakost mléka, nenabyl přesvědčení, že obžalovaná z nedbalosti prodala mlékárně mléko vadné, jež pozbylo na své výživnosti, aniž by kupitel (mlékárna) jakost mléka znala nebo patrně poznati musila, čímž vyloučil podle § 11 čís. 4 posl. věty zák. o potrav. trestné zavinění obžalované.

Tímto osvobozujícím rozsudkem byl porušen zákon v ustanovení § 11 čís. 4 posl. věty zák. o potrav. a v ustanovení § 258 tr. ř. Okolnost, že se mléko platí podle obsahu tuku, neopravňuje úsudek, že kupitel »následkem své praxe« jakost mléka znal nebo patrně poznati musil. Tomu by snad mohlo tak býti, kdyby mlékárna zkoumala každou jednotlivou dodávku mléka zvlášť a ke zkoumání se zavázala předem, takže by dodavatel o něm věděl a počítal s tím, že mlékárna přezkoumá každou zásilku mléka; tvrditi však, že tomu tak jest již, když mlékárna zkoumá mléko třebas v nepravidelných obdobích 3 až 4krátě měsíčně, znamená dávatí oněm slovům zákona výklad mnohem širší a příliš libovolný, který jim nepřísluší. »Patrně« ve smyslu § 11 čís. 4 zák. o potrav. lze poznati jen do očí bijící vadu zboží, tedy jeho vadnou jakost tak zřejmou, že ji musí poznati každý ihned při zcela povrchním zkoumání, aniž by bylo potřebí nějaké zkoušky, na př. ochutnáním, — tedy nikoliv jen znalec; nepoznání takové do očí bijící vady musí tedy býti založeno přímo na hrubé nedbalosti nabyvatele potravin. O té by mohla býti řeč, jak již výše bylo řečeno, snad jen v případě, kdyby se mlékárna zavázala zkoumati zvlášť každou jednotlivou dodávku, což se však v souzeném případě nestalo a při velkém provozu mlékárny ani státi nemohlo, takže velká většina dodávek se musila převzítí bez zkoušky. Jest zdůrazniti, že zákon o potravinách byl vydán i k ochraně osob neznalých, povrchně pozorujících, ba i lehkomyšlně jednajících při uzavření smlouvy. Platí jako pravidlo, že prodávající sám jest zodpovědným, prodává-li potraviny napodobené, padělané, zkažené, nebo ve výživné hodnotě zhoršené. Výjimku stanovenou v konečné větě § 11 odst. 4 zák. o potrav. jest jako výjimku vykládati přísně. První vládní osnova zákona stanovila jako podmínku trestnosti v § 11 čís. 4, »že kupitel neznal stavu zboží« (Manzovo vydání zák. o potrav. svazek 32. str. 121); I. návrh výboru připojil dodatek »nebo nebyl s to jej poznati« (tamtéž str. 122). II. návrh výboru volil nový doslov, který se výboru zdál přesnější a ostřejší (tamtéž str. 124, 134) a který pak přešel do zákona, totiž že trestnost jest vyloučena jen pro případ, že kupitel znal nebo patrně poznati musil vadný stav potraviny. Stalo se tak proto, by odpadlo pro odsuzující výrok podle dřívějšího doslovu nutné, ale velmi obtížné vyšetřování, zda byl kupitel s to poznati stav zboží, kterážto známka vyžaduje mnohem jemnějšího posuzování duševních i tělesných schopností kupitelových (zraku, chuti, čichu), jakož i stavu zboží (tamtéž str. 134). Zajímavé jest i to, že výbor současně odmítl přání nejvyšší zdravotní rady, by místo původního dodatku »aniž by kupitel znal stav zboží nebo byl s to jej poznati« byla připojena slova »že prodávající zamlčel tuto okolnost«

— »Unter Verschweigung dieses Umstandes«, a to proto, že podle názoru výboru není nutno, by se prodávající vyslovil o vadném stavu zboží ke každému kupiteli, když jest vada do očí bijící (tamtéž str. 133). K tomu rozhodnutí víd. nejv. soudu čís. 2571. Že v souzeném případě vadnou jakost mléka mlékárna znala nebo již podle vzhledu (barvy, řídkosti) musila poznati, rozsudek odvolacího soudu bezvadně nezjistil a obžalovaná ani netvrdila. Z výsledku řízení a zjištění soudu plyne naopak, že vadná jakost mléka nebyla do očí bijící a nemusila býti patrně poznána kupující mlékárnou. Závěr však, že nelze vzíti za prokázáno, že mléko musilo býti i v souzeném případě odtučněno, opírá odvolací soud, jak z dříve řečeného patrně, o úvahy rázu zcela povšechného, aniž by pro souzený případ zjistil, jak to káže předpis § 258 tr. ř., konkrétní okolnosti závěr ten opodstatňující. Důsledkem toho porušil odvolací soud zákon i v ustanovení § 258 tr. ř.
